

SVERIGES KONSUMENTRÅD
THE SWEDISH CONSUMERS' ASSOCIATION

2005-09-19
Ert dnr: Jo2005/1413

Jordbruksdepartementet
Livsmedels- och djurenheten
Fredrik Alfer
103 33 Stockholm

Remissvar:

Hygien och redlighet i livsmedelshanteringen (SOU 2005:44)

Sveriges Konsumentråd har fått tillfälle att kommentera ett betänkande av Utredningen av offentliggörande av resultat från livsmedelskontrollen.

Inledning

Utredningen innehåller förslag för att komma till rätta med de problem som finns hos många svenska livsmedelsföretag idag och som för konsumenterna innebär ett allvarligt problem. Enligt Livsmedelsverkets beräkningar drabbas så många som 500 000 konsumenter årligen av matförgiftningar. Det föreslagna systemet innebär dels en bedömning och märkning av livsmedelsföretagen, dels ett obligatoriskt offentliggörande av resultaten.

Detta bör kunna leda till att konsumenterna får lättare att göra medvetna val och Sveriges Konsumentråd tillstyrker därför utredningens förslag som sådant. Vi vill dock samtidigt påpeka att för att systemet skall få den önskade effekten krävs att de grundläggande problem som finns med livsmedelskontrollen idag uppmärksammas och åtgärdas.

Förslagets verkan

Systemet bör få större genomslagskraft i storstadsområden där konsumenternas möjlighet att faktiskt välja ett annat livsmedelsföretag är större än i glesbygdsmråden. Dessutom kommer det att få olika genomslag i olika sektorer, störst hos livsmedelsföretag som

Besöksadress/Visitors

Västmannagatan 4
Stockholm

Postadress/Postal address

Box 855
SE-101 37 Stockholm, Sweden

Telefon/Telephone +46 8 534 80 870

Fax +46 8 534 80 879

info@sverigeskonsumentrad.se

Postgiro 107460-8

Org.nr. 802017-0489

www.sverigeskonsumentrad.se

saluhåller direkt till konsumenterna, exempelvis restauranger och livsmedelsbutiker. Vad gäller producerande livsmedelsföretag som mejerier eller köttproducenter, kommer märkningen att ha mindre betydelse. Utredningens förslag i denna del är närmast att se som komplettering till nuvarande regelverk. Däremot kommer offentliggörandet av kontrollrapporter ha stor betydelse för samtliga livsmedelsföretag, oavsett typ.

Symbolernas utformning

Vad gäller symbolernas utformning och redovisningen av helhetsomdömen tillstyrker Sveriges Konsumentråd utredningens förslag. De symboler som ska användas för de företag som saluhåller direkt till konsument är tydliga och informativa. Risken för sammanblandning bör vara liten. Förslaget att för de övriga företagen använda romerska siffror vid helhetsbedömningen, då dessa skulle vara mer informativa för de utländska kunder som dessa handlar med, är något som Sveriges Konsumentråd även det tillstyrker.

Frivillig åtgärdsplan

I förslaget lyfts som en fördel med det nya systemet fram att livsmedelsföretaget kan erbjudas att vid tillfälle erbjudas att skriva en frivillig åtgärdsplan. Sveriges Konsumentråd menar att en sådan åtgärdsplan, i likhet med det danska systemet, istället bör vara tvingande och förenat med ett vitesföreläggande. Alternativt kan man tvinga livsmedelsföretaget att köpa utbildningstjänster eller liknande av kommunen.

Grundläggande problem med livsmedelskontrollen

En lättförståelig och informativ märkning är generellt något som gynnar konsumenterna genom ökade möjligheter att göra aktiva val. Detta kräver dock att den kontroll som ligger till grund för märkningen är likvärdig över hela landet. En sorts standardisering av de kontroller som görs är ett måste. Detsamma gäller för kompetensen hos de personer som utför kontrollen. Utan sådana åtgärder riskerar en märkning att i praktiken bli verkningslös. Omdömet ”ingen avvikelser” måste betyda samma sak oavsett om den erhålls av en restaurang i Ystad eller i Haparanda. Idag är det stora skillnader både vad gäller kvalitet och omfattning i den livsmedelskontroll som sköts av kommunerna. Som utredningen påpekar måste även frekvensen av utförda livsmedelskontroller att öka. Annars riskerar många livsmedelsföretag att hamna inom gruppen som undantas från kravet på offentliggörande, enligt 8 § i Livsmedelsverkets föreskrifter. Från det enskilda livsmedelsföretagets synvinkel, kan ett offentligt publicerande endast rättfärdigas om myndigheten kan garantera att den återkontroll som företagaren har rätt till, också blir av. Från konsumenternas synvinkel, minskar även möjligheterna till att göra aktiva val om informationen dessa val baseras på inte är aktuell.

Oavsett anledningen, skiljer det i dagläget alldeles för mycket i livsmedelskontrollen kommunerna emellan. Ett successivt införande av standardiserade checklistor är ett steg i rätt riktning men detta arbete måste fortsätta på flera fronter. Regeringens beslut att ge Livsmedelsverket i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för att höja den livsmedelshygieniska kompetensen hos dem som hanterar livsmedel yrkesmässigt är exempel på ett sådant initiativ. Ett annat som kan ge assistans särskilt till resurssvaga kommuner är den av riksdagen nyligen antagna ändringen av Livsmedelslagen som möjliggör för kommuner att samarbeta i sitt arbete med Livsmedelstillsyn. Generellt krävs

en ökad resurstillgång och samverkan för att ett system som det föreslagna skall få den önskade effekten.

Sammanfattningsvis ställer sig Sveriges Konsumentråd positivt till utredningens förslag. Vi vill dock tydligt poängtera de, i vår mening, grundläggande brister som finns i livsmedelstillsynen och särskilt då den som kommunerna uppdragits att utföra. Om inte dessa brister åtgärdas finns det starka skäl att ifrågasätta lämpligheten i att livsmedelskontrollen i framtiden överhuvudtaget kvarstår som en kommunal uppgift.

Stockholm dag som ovan,

Jan Bertoft
generalsekreterare

Jonas Adolfsson
juridisk handläggare